

«Бориспільщина»

Сонячним осіннім ранком дружний колектив жіночого клубу «Гармонія» вкотре збирається разом, аби напередодні 8-річчя клубу радо відкрити свої серця новим знайомствам і новим знанням історії, культури рідного краю. Сьогодні мандруємо Київщиною.

Від'їжджаємо від Києва кілометрів на 40 і до нашого жіночого товариства приєднується чоловік. Це – Анатолій Миколайович Горбатко, начальник управління ветеринарної медицини в Баришівському районі. Сьогодні – він наш люб'язний гід, це на його запрошеннями відірвалися ми від домашніх турбот, ритму великого міста та на декілька годин забувши про все, насолоджуємося чистою, прозорою красою рідного краю.

Анатолій Миколайович Горбатко

Бориспільщина – прадавній, мальовничий куточок Київської області з великою духовною спадщиною. Ще й нині на території району є заповідні місця, які збереглися протягом віків славного минулого України і в роки лихоліть.

Подорожуючи Бориспільським районом, ми завітали до заснованого у XVII столітті села Сулимівка, яке тривалий час було родовим маєтком відомого козацького ватажка, гетьмана нереєстрового війська запорізького Івана Михайловича Сулими. Невеличке село може пишатися не лише давньою історією, але й однією з найцікавіших пам'яток Лівобережної України – кам'яною Покровською церквою, збудованою на кошти Івана Сулими в 1622-1629 рр. Початок будівництва церкви припадає на рік визволення Сулими з турецької неволі, отож припускають, що саме до цієї події й приурочене будівництво храму.

Меморіальна дошка

Від тієї зустрічі Сулима мав золоту медаль із зображенням понтифіка. Кінець життя Івана Сулими відповідає духові бурхливої епохи: зрадженого та виданого польському королеві «азовського вовка» чекала страшна страта...

Покровська церква є зразком ранньої української архітектури, найстарішою зі збережених споруд у Київській області. До того в Україні були лише дві церкви такого типу – у Києві та Чернігові.

Саме з Покровської церкви починається доба українського бароко, козацька доба. Українське бароко нерідко називають «козацьким», бо саме козацтво було носієм нового художнього смаку.

Клуб «Гармонія» біля Покровської церкви

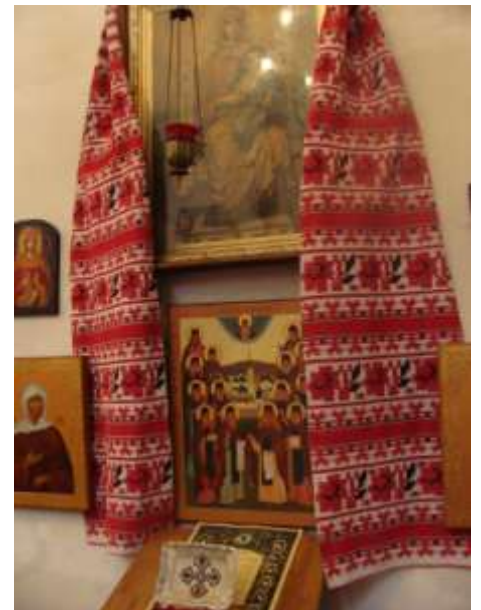
Неабиякий інтерес становить життєвий шлях нашого славного співвітчизника. Іван Михайлович Сулима походить із збіднілої шляхти. Потрапивши до війська запорізького, воював із Сагайдачним, Дорошенком. Є свідчення, проте непідтверджені, що він близько 15 років був невольником на галерах, підняв бунт; звільнившись сам та звільнивши інших, втік до Рима, де був прийнятий Папою Римським Павлом V.

Чимало відомих творів архітектури та живопису створені на замовлення козацької старшини. Так, на кошти та за ініціативи гетьмана Івана Мазепи у XVII ст. було розпочато відбудову Києва; багато будують і полковники Мазепи: у Козельці, Почепі, Глухові, Сорочинцях, Батурині тощо. Козацтво не лише споживало художні цінності, воно виявилось також здатним утворити власне творче середовище й виступати на кону духовного життя народу ще й як творець самобутніх мистецьких витворів.

Покровська церква у с. Сулимівка – унікальний зразок кам'яних тридольних одноверхних храмів, високохудожня пам'ятка української архітектури. Простий, без вишуканого оздоблення мурований храм у небезпечні часи міг виконувати фортифікаційні функції – стіни його – 2 метри завтовшки.

Покровська церква у с. Сулимівка

Покровський іконостас

У церкві збереглася ікона XVIII ст. Цікава вона тим, що на ній зображено біблійний сюжет на світську, як здається на перший погляд, тематику: чоловіки несуть винограду лозу. Лоза – це Христос. Ікона символізує звільнення єврейського народу з рабства духовного та фізичного (те, до чого прагнула Україна). Яскраві кольори, манера виконання ікони, яка сприймається радше як картина, є свідченням барокового стилю. Решта ікон відносяться до періоду XIX ст.

Тут, на погості біля церкви, знайшли свій останній притулок члени роду Сулим: славні суспільно-політичні діячі та військові. Вражає подвиг духовної спокути одного з нащадків гетьмана. Військовий товариш Федір Олексійович Сулима, на знак покаяння за товаришів-солдат, які загинули в бою під його проводом, заповідав поховати себе у церкві при вході, аби кожен топтав його прах.

Не хочеться навіть думати про розстріл священика у 1936 році, про те, що у певний період храм слугував за зерносховище, стайню, клуб. Як не згадати давньогрецьких філософів, які ще більше двох століть тому виявили закономірність: втрата духовної основи суспільства, моральних цінностей як наслідок має занепад культури та суспільства загалом, а занепад святини – занепад духовності...

Жінки клубу в Покровській церкві

Цими відомостями та іншою інформацією ділитися з нами доброзичлива, інтелігентна пані-екскурсовод, фахівець з історії та культури, колишня співробітниця Києво-Печерського заповідника, тепер вболіває за сулимівську реліквію. У неї є про що розповісти. Проте нам слід рушати в дорогу. Прощаємося, і, вражені почутим, мандруємо далі.

Тема розмов в автобусі набула іншого напрямку: від здогадок, що чекає на нас цього дня, переходимо до захопленого обміну думками.

Невдовзі приїздимо до Баришівки – одного з давніх поселень Лівобережної України. На околиці містечка є кілька курганів і городище часів Київської Русі. Ця земля містить таємниці трипільської, черняхівської та зарубинецької культур.

Щодо походження назви існує кілька версій. Одна з них, найвірогідніша, вказує на існування на території сучасної Баришівки володінь київського князя Бориса (XI ст.) – Борисівки, а в народній вимові – Баришівки.

Особисто для мене найціннішим стало відвідання баришівського музею Т.Г. Шевченка, зібраного з колекції уродженця с. Дернівка Василя Семеновича Костенка, історика, заслуженого працівника культури.

У 1987 році Василь Семенович створює практично на власні кошти унікальний музей Тараса Шевченка, експозицію для якого збирав зі всього світу до кінця життя.

Тут є твори 1857, 1859 років, перші видання «Кобзаря», твори П. Куліша, Г. Квітки-Основ'яненка, збірка першого ректора Київського університету св. Володимира М. Максимовича «Украинские народные песни» та багато іншого.

У невеликому приміщенні зберігається справжній скарб, вага якого зростає, коли усвідомлюєш патріотичний подвиг, силу любові до рідного краю засновника музею Василя Костенка.

Частина представлених експонатів настільки унікальна та рідкісна, що пропонується до огляду не так вже й часто, адже є справжнім культурним раритетом, отож потребує відповідного зберігання.

Відвідання краєзнавчого музею (колишній панський маєток, побудований на початку XX ст. паном Гладишем), в якому серед іншого зберігається книга Царських указів 1881-1883 років; церкви Святого Миколая XIX ст. у с. Гостролуччя (з іконами, яким понад 200 років); сільського центру культури у селі Гостролуччя знайомить нас не лише з далекою минувиною, недавньою історією, але й з головною цінністю баришівщини – гостинними, щирими, добрими жінками.

***Районний краєзнавчий музей
смт. Бариськівка***

Жіночий клуб «Гармонія» районному краєзнавчому музеї смт. Бариськівка

Під час спілкування з ними, господинями Баришівського краю, розумієш, що означають слова «жінка – берегиня роду». Місцеві мешканки не лише досліджують культуру рідного краю, зберігають традиції співу, ткацтва, вишивки, орнаменту, але й долучають до духовної спадщини дітей та молодь. Завдяки ініціативі директора бібліотеки Гостролучського центру культури та її однодумниць тут створено музей культури та побуту. Відвідуючи бібліотеку, школярі занурюються в атмосферу селянського побуту середини XIX-XX ст. Традиційно український рушник давав етнографам багатий матеріал для дослідження давніх уявлень наших предків, і доба соціалізму також знайшла своє відображення у вишивці – у місцевому музеї зберігається декілька рушників із радянською символікою. Залишається гадати: що спонукало до такої нетрадиційної тематики у народному мистецтві? Найважливіше ж те, що тут ланцюг часу не переривається, культурна пам'ять живиться і живе водночас.

У цьому мальовничому куточку Київщини ми побачили за один день стільки, скільки можна побачити хіба що у великому культурно-історичному центрі – Києві, Львові тощо.

Мельничук Тетяна Федорівна,

кандидат педагогічних наук

Сидоренко Ірина Григорівна,

кандидат філософських наук